

SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe

Br. 49

24.12.2015.godine

Beograd

ZAPISNIK

Sa 48. sednice Komisije za žalbe održane 24.12.2015. sa početkom u 18 sati u Pres centru Udruženja novinara Srbije.

Prisutni članovi Komisije: Marija Kordić, Stojan Marković, Tamara Skrozza, Vlado Mareš, Ivan Cvejić, Petar Jeremić, Zlatko Čobović, Vladimir Radomirović, Nevena Krivokapić, Ivana Stjelja i Dragan Đorđević

Ostali prisutni: novinarske ekipe agencija „Fonet“ i „Beta“, Bojan Perković i Share fondacije i Gordana Novaković, generalna sekretarka Saveta za štampu

Dnevni red:

1. Razmatranje prve žalbe Adria Media Grupe i Aleksandra Rodića na tekstove objavljenje u „Informeru“
2. Razmatranje druge žalbe Adria Media Grupe i Aleksandra Rodića na tekstove objavljenje u „Informeru“
3. Razmatranje treće žalbe Adria Media Grupe i Aleksandra Rodića na tekstove objavljenje u „Informeru“
4. Razmatranje četvrte žalbe Adria Media Grupe i Aleksandra Rodića na tekstove objavljenje u „Informeru“
5. Razmatranje žalbe Adria Media Grupe i Aleksandra Rodića na tekst objavljen na portalu „Teleprompter.rs“
6. Razmatranje žalbe Srđana Škora na tekst objavljen u „Večernjim novostima“
7. Razmatranje žalbe portala „Teleprompter.rs“ na fotografije objavljenje u „Kuriru“
8. Razmatranje zahteva „Bečejskog mozaika“ da Komisija oceni da li je taj medij prekršio Kodeks novinara objavljivanjem spornog teksta

Na sednici je dogovoreno da Komisiji u narednih šest meseci, od januara 2016. predsedava Nevena Krivokapić, predstavnica javnosti. Zamenik predsedavajuće biće Stojan Marković. Iz svih diskusija i odlučivanja o žalbama koje je podela Adria Media Group, kao i iz odlučivanja o žalbi portala „Teleprompter.rs“ bila je isključena Marija Kordić, zaposlena u „Kuriru“.

1. Prvu od četiri žalbe na „Informer“ Aleksandar Rodić i Adria Media Group podneli su zbog serije tekstova objavljenih od 30. oktobra, do 13. novembra 2015. godine, smatrajući da su spornim tekstovima prekršene odredbe Kodeksa novinara iz poglavlja Istinitost izveštavanja, Novinarska pažnja i Nezavisnost od pritiska. Tamara Skrozza je rekla da će biti izdržana prilikom odlučivanja o svim žalbama AMG, jer, po njenom mišljenju, one prevazilaze pitanja profesionalne etike i predstavljaju instrumentalizaciju Komisije za žalbe. „U pitanju je politički sukob između dva tabloida i, kakva god odluka bila donesena, ona će sigurno biti protumačena kao podrška jednom ili drugom listu. To je na neki način i pozadina ove žalbe, a Komisija svakako nije telo koje bi trebalo da se svrstava na ovu ili onu stranu. Osim toga, rasprave o ovakvim slučajevima, pošto su kompleksne i ne tiču se samo i isključivo medijske etike, prete da blokiraju rad Komisije - ne samo u kontekstu trajanja sednica i njihovog krajnjeg rezultata, već i zbog toga što se raspravom o ovakvim slučajevima odbijaju potencijalni žalioци koji žele da se fokusiraju isključivo na konkretne prekršaje Kodeksa novinara Srbije“, rekla je Skrozza. Sličnog mišljenja bila je i Ivana Stjelja, koja je takođe rekla da će biti uzdržana. Zlatko Čobović je rekao da je tačno da će kakvu god odluku Komisija da donese, ona imati političke konotacije, ali da, bez obzira na to, Komisija treba da se izjasni da li su tekstovi u skladu sa Kodeksom. Po njemu, Kodeks je prekršen svim tekstovima, a najizrazitiji prekršaj je vezan za nepoštovanje etike i kulture javne reči. On je dodao da postoji reciprocitet i u tekstovima koje je „Kurir“ objavio o „Informeru“, ali da Komisija ima žalbe samo jedne strane i mora o tome da odlučuje. Nevena Krivokapić je rekla da su poseban problem u tekstovima izvori, po pravilu anonimni i neproverljivi, pa se tako u jednom tekstu navodi čak pet izvora poput „odlično obavešteni zapadni izvori“, „visoko pozicionirani direktor“ i slično. Ona je navela da ima situacija kada treba da se sačuva tajnost izvora, ali da ovoliki broj takvih izvora veoma problematičan, tim pre što Kodeks kaže da se ne sme slepo verovati izvoru. Takođe, „Informer“ nije postupio u skladu sa pravilom novinarske pažnje objavljujući „otvorena pisma“, jer nije dovoljno da se proverí ko je autor, nego i informacije iz sadržaja. Nevena Krivokapić je ukazala i na to da nijedan tekst nije potpisan imenom i prezimenom autora i dodala da takva tendencija postoji i u nekim drugim listovima. Prema rečima Ivana Cvejića, u ovom slučaju sve izgeda jako ozbiljno – imamo privid da je reč o ozbiljnoj žalbi zbog kršenja profesionalnih standarda, odgovor druge strane takođe deluje ozbiljno, a u stvari ništa od toga nema. „Reč je o kampanji koje vode obe strane, sticajem okolnosti nama se obratila samo jedna. Jesmo instrumentalizovani, ali ću ipak glasati da je Kodeks prekršen, jer je upotrebljen takav javni rečnik da nikome ne bih pozeleo da mu se ovo nađe u rukama ni kao čitaocu, a ne da mora da odlučuje o kršenju etičkih standarda“. Nasuprot ovome, Stojan Marković je rekao da ne oseća nikakvu nelagodu da o ovome odlučuje u da ga uopšte ne zanima ko je sa kim u ratu. „Imamo tekstove kojima je drastično prekršen Kodeks i moramo da se o tome izjasnimo, da za neke buduće generacije ostane da smo presudili da je ovo kršenje Kodeksa. To nikako ne znači da navijamo za 'Kurir'“, istakao je. Dragan Đorđević je ocenio da je utvrđivanje istine na osnovu žalbi koje su tipski napisane uzaludan posao, odnosno da Komisija teško može da proceni da li je tačno ono što piše „Informer“ ili ono što u žalbi navodi „Kurir“, ali da mora da konstatuje da je Kodeks prekršen bar u delu koji se odnosi na etiku i kulturu javne reči. Vladimir Radomirović je naglasio da ima nešto drugačiji stav od drugih članova Komisije, jer smatra da je dobro što se tabloidi obraćaju Savetu za štampu, kao i to što je druga strana odgovorila na žalbu. Možda će, kako je

ocenio, u budućnosti to dovesti do toga da počnu i da poštuju Kodeks. Petar Jeremić je istakao da nema nikakvu dilemu da je Kodeks prekršen svim tekstovima koji su navedeni u žalbi, ali da ima dilemu da li Aleksandar Rodić ima moralno pravo da se žali zbog istih stvari koje rade i njegove novine. „Međutim, formalno ima pravo, a mi imamo obavezu da odlučujemo, za to smo izabrani i ne možemo da bežimo od toga. Imam problem da se izjašnjavam o tome da li su prekršene odredbe o istinitosti izveštavnja, jer ne verujem ni 'Informeru' ni 'Kuriru', ali su nesumnjivo prekršene odredbe o kulturi javne reči, a verovatno su i neki anonimni izvori izmišljeni“. Po okonačnu rasprave, Komisija je sa osam glasova „za“ i dva „uzdržana“ odlučila da je „Informer“ prekršio Kodeks i izrekla javnu opomenu.

2. Druga žalba odnosi se na tekstove objavljene 14. i 15. novembra 2015, o navodnom „tajnom paktu“ Aleksandra Rodića sa Dejanom Jocićem, koji je „preuzeo punu kontrolu nad Rodićem“. U toku rasprave Nevena Krivokapić je navela da je „Informer“ isitina imao Jocićevu izjavu, ali se na nju uopšte nie obazire, uprkos tome što on sve demantuje, „Informer“ nastavlja sa svojom pričom. Takođe, naslov teksta ne odgovara njegovoj sadržini. Zlatko Čobović je rekao da je besmilen argument „Informerovog“ advokata da „Kurir“ nije ponudio nikakve dokaze da nije tačno ono što je „Informer“ napisao, jer bi teret dokazivanja trebalo da bude na onome ko je nešto objavio, a ne da „druga strana“ dokazuje da to nije istina. Takođe, čitav tekst je napisan na osnovu jednog anonimnog izvora, koji možda i ne postoji. Ivan Cvejić je istakao da je u tekstu i izjava jednog ministra koji daje kredibilitet celoj priči, a kaže „ako je tačno to što pišete“. Po završetku rasprave, Komisija je sa sedam glasova „za“ i tri „uzdržana“ izrekla „Informeru“ javnu opomenu.

3. Treća žalba odnosi se na tekstove objavljenje 16. i 18. novembra o navodnim „reketaškim“ aktivnostima vlasnika „Kurira“. Članovi Komisije ocenili su da su i u ovim tekstovima problem neproverljivi izvori i terminologija koja je upotrebljena, pa je i na osnovu ove žalbe izrečena javna opomena sa osam glasova „za“ i tri „uzdržana“.

4. Četvrta žalba AMG odnosi se na tekstove objavljene od 19. do 25. novembra 2015. Po mišljenju Nevene Krivokapić čitav tekst o navodnoj prodaju pečata napisan je bez dokaza, odnosno na osnovu nekog navodnog ugovora iako postoje dva dokumenta zvaničnih državnih organa da pečat nije prodat. Petar Jeremić je ocenio da Kodeks nije prekršen u tekstu u kojem je preneto ono što je Dragoljub Žarković objavio u svojoj kolumni u „Vremenu“. Komisija je i u ovom slučaju javnu opomenu izrekla sa osam glasova „za“ i dva „uzdržana“.

5. Adria Media Group i Aleksandar Rodić podneli su žalbu na portal „Teleprompter.rs“ zbog teksta u kojem se Rodić i „Kurir“ označavaju kao „reketaši“ koji ucenjuju političare, dok u javnosti predstavljaju da ih vlast guši zbog kritika. Tamara Skrozza je rekla da je ovakvih priča već bilo, ali da niko nikada nije ponudio nesumnjiv dokaz da je to tačno, zbog toga ovakvim tekstom je formalno prekršen Kodeks. Vlado Mareš je, međutim, rekao da je tekst „na granici“, ali da je on bliži oceni da Kodeks nije prekršen. „Ne znam kako bih ja napisao tekst o 'Kuriru' a da ne navedem ovakve stvari. Priče o reketiranju su već postale javno ubeđenje i niko se više ni ne trudi da ih dokazuje“, istakao je. Vladimir Radomirović je takođe ocenio da Kodeks nije prekršen, jer je „Teleprompter.rs“ uradio argumentovano istraživanje, na sajtu se mogu videti i izjave ljudi koji govore o onome što je navedeno u tekstu. Osim toga,

po njemu, mnoge od tvrdnji, poput „reketaški način“ mogu se podvesti pod mišljenje. Stojan Marković bio je sasvim suprotnog stava, smatrajući da je u tekstu prekršena pretpostavka nevinosti. Prvo, ne možemo sa sigurnošću da tvrdimo šta je opšte mišljenje, a čak i da je to tačno, nije nikakav dokaz da je istina, naglasio je. Ivan Cvejić je takođe rekao da misli da je Kodeks prekršen, ali i da je na njegovu odluku uticao i odgovor urednika „Telepromptera.rs“, koji je neozbiljan i uvredljiv za Komisiju. Petar Jeremić je rekao da misli da je prekršena odredba koja se odnosi na pretpostavku nevinosti, ali ne i odredbe koje se odnose na istinitost izveštavanja. Komisija je, na kraju, sa sedam glasova „za“, dva „protiv“ i jednim „uzdržanim“ odlučila da izrekne javnu opomenu zbog kršenja pretpostavke nevinosti.

6. Srđan Škoro podneo je žalbu zbog toga što nije objavljen njegov odgovor na tekst glavnog urednika i direktora „Večernjih novosti“. Marija Kordić je rekla da je Škoro imao pravo da mu objave demanti, mada ne onakav kakav je poslao: „Škoro malo zloupotrebljava situaciju, napravio je karijeru od gostovanja na televiziji, i ovaj demanti je pokušaj da bude prisutan u javnosti, ali, s druge strane, i Dmitrovićev odgovor me je ubedio da on smatra da može nekoga da 'etiketira' kako hoće i da ga naziva lažovom“. Zlatko Čobović je naveo da je u tekstu Ratka Dmtrovića tačno da Škoro nije dobio otkaz, ali da nije tačno da šef deska nije urednik, kao ni da šef deska ni o čemu ne odlučuje. Tu nema dileme, kao što nema dileme ni da je prekršen Kodeks. Škoro je imao pravo na demanti, bez obzira kome je Dmitrović odgovarao, bitno je šta je napisao. Tekst koji je Škoro dostavio nije u formi demantija i verovatno takav tekst nijedan urednik ne bi objavio, ali je, i po zakonu, imao pravo na demanti, a urednik je trebalo da ga uputi kako da ga priredi. Petar Jeremić je rekao da je problem u tome što urednik nije ispoštovao proceduru predviđenu zakonom, koja podrazumeva da se podnosiocu demantija objasni zašto ne može da se objavi u toj formi i kako ga treba izmeniti. Posle rasprave, Komisija je sa deset glasova „za“ i jednim „uzdržanim“ odlučila da su „Novosti“ prekršile odredbu Kodeksa koja se odnosi na objavljivanje odgovora.

7. „Teleprompter.rs“ podneo je žalbu na „Kurir“ zbog neovlašćenog preuzimanja fotografija koje je taj portal, kako je navedeno, ekskluzivno objavio i odbio da „Kuriru“ dozvoli da ih preuzme. Bez obzira što je bila isključena iz diskusije, Marija Kordić je zamolila da objasni, jer nije stigla pisanim putem da odgovori na naknadne dopise podnosioca žalbe, i navela da je, kada je odgovarala na žalbu, mislila je da su fotografije sa Instagram profila preuzeli za štampano izdanje, dok su u onlajn izdanju, moguće je zaista, fotografije preuzeli iz „Telepromptera.rs“. Na ovo je reagovala Nevena Krvikapić koja je istakla da Mariji Kordić nije uopšte trebalo dozvoliti da bilo šta kaže, jer je to suprotno Poslovniku, kao i da smatra vrlo nekorektnim što članovi Komisije na sednici dobijaju potpuno nove informacije u odnosu na ono što je navedeno u odgovoru na žalbu. Kad je reč o samoj žalbi, po njenom mišljenju, „Teleprompter.rs“ nema osnova da se žali na kršenje autorskih prava, jer, kako i sam glavni urednik navodi, nije autor fotografija. „Kurir“ je svakako trebalo da navede izvor, ali se ne može govoriti o kršenju autorskih prava „Telepromptera“. Zlatko Čobović je, slično tome, ocenio da je autor ustupio redakciji „Telepromptera“ fotografije na korišćenje, ali na kršenje autorskih prava može da se žali samo autor. Vladimir Raodmirović je rekao da, bez obzira na to, „Kurir“ nije naveo izvor i time je prekršio Kodeks, a takođe je sumnjiva i tvrdnja da su

fotografije preuzete sa Instagram profila, jer su sve druge fotografije koje su objavili još neki mediji očigledno preuzete sa „Telepromptera“. Ivan Cvejić je rekao da se, kako mu se čini, Komisija bavi time kako je „Teleprompter.rs“ došao do fotografija, više nego kako je do njih došao „Kurir“, što je predmet žalbe. Odgovor „Kurira“ nije uvredljiv, nisu naveli izvor i prekršili su Kodeks. On je dodao da je redakcije „Kurira“ „dobro krenula“ obratila se „Teleprompteru“ da preuzme fotografije, ali se, nažalost, sve završilo tako da su objavili nešto što znaju da nije njihovo. Stojan Marković bio je, međutim, isključiv da „Teleprompter.rs“ nije imao pravo da podnese žalbu, jer nema autorska prava na fotografije, a Komisija ne zna ni da li im ih je autor zaista ustupio ili su ih i oni preuzeli neovlašćeno. Nakon rasprave, sedam članova Komisije smatralo je da je Kodeks prekršen, jedan da nije, dok su dva bila uzdržana. Odluka ipak nije doneta, jer nije ispunjen statutar ni uslov da „za“ mora da glasa makar jedan predstavnik svakog od osnivača Saveta.

8. Vladan Filipčev, glavni urednik „Bečejskog mozaika“ zatražio je od Komisije za žalbe da oceni da li je taj list prekršio Kodeks objavljivanjem teksta zbog kojeg je protiv njih podneta sudska tužba. U kraćoj raspravi, članovi Komisije su jednoglasno zaključili da Kodeks nije prekršen. Stojan Marković je istakao da je redakcija uradila sve što jedan mali lokalni mediji može da dođe do nekoga ko živi u drugom gradu i ne želi da bude pronađen. Vladimir Radomirović je rekao da je „Bečejski mozaik“ postupio sa dužnom novinarskom pažnjom i poštujući odredbe Kodeksa i da mu je žao što ovakvih tekstova nema više u nekim ozbiljnijim i većim novinama. Komisija je, zato, jednoglasno odlučila da nema prekršaja Kodeksa novinara Srbije.

Sednica je završena u 20.35 sati.

Zapisnik vodila

Gordana Novaković

Predsedavajući

Vlado Mareš